

Facultade de Historia

Presentación

Presentación

A Facultade de Historia da Universidade de Vigo, sita no Campus Universitario de Ourense, oferta tres titulacións adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (EEES): un Grao e dous Posgraos.

Ademais está en proceso de extinción a titulación de Licenciatura en Historia, tamén en liña cos criterios de referencia do EEES. Xa non se imparte docencia, aínda que no curso 2015-16 pódense realizar os exames correspondentes ao 5º curso.

Xunto á habitual **modalidade presencial**, poderase optar pola modalidade semipresencial, sempre que se xustifique a imposibilidade de asistir con regularidade ás aulas; os motivos deben estar en relación con obrigas de carácter laboral, familiar, atención a persoas dependentes, actividades deportivas de alto nivel, necesidades educativas especiais. O proceso para acollerse a esta modalidade terá lugar unha vez formalizada a matrícula; estudante debe cubrir un impreso coa solicitude e entregar a documentación xustificativa.

Os docentes poñerán a disposición destes estudantes o material preciso a través da plataforma de teledocencia e os medios para superar as materias do grao, en igualdade de condicións que os presenciais.

A oferta de **Posgrao** contempla dúas titulacións:

- **Mestrado semipresencial en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio**, en colaboración coa Escola Superior de Enxeñería de Minas do campus de Vigo e a Escola Superior de Conservación-Restauración de Bens Culturais de Pontevedra.
- Mestrado Interuniversitario de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüidade (**USC y U Vigo**) **coa participación do Instituto de Ciencias do Patrimonio (Incipit) do CSIC**. O seu programa ten unha dobre orientación: profesionalizante e investigadora. Na súa primeira vertente, aspira a formar arqueólogos que poidan desenvolver a súa labr profesional neste campo nos próximos anos; na segunda, dá paso ao programa de doutoramento da USC [Historia, Xeografía e Arte].

Neste documento:

- Localización
- Normativa e Lexislación
- Servizos e Infraestruturas do Centro
- Outra Información do Centro
- Calendario Académico
- Información de Interese

Información básica

O título de Grao en Xeografía e Historia proporciona ao alumno unha serie de competencias que integran un nivel de coñecementos (saber), de capacitación en habilidades e destrezas (saber facer) e o de formación en actitudes e valores (saber ser e estar). Na liña doutras titulacións recoñecidas nas universidades europeas, ao englobar contidos das disciplinas de Xeografía, Historia e Historia da arte, a oferta da nosa Facultade pode dotar ao alumno dunha serie ampla de competencias específicas.

Grao Xeografía e Historia (Plano 2014/15)

Grao Xeografía e Historia (Plano 2009/10)

Destaca o **carácter humanístico** das disciplinas cunha longa e consolidada traxectoria académica e universitaria, e a súa capacidade para coñecer a orixe e a evolución de moitas das realidades culturais do noso tempo. En conxunto ofertamos unha formación básica en contidos interdisciplinares relativos ao coñecemento da estrutura diacrónica do pasado, do coordenadas espazo-temporais, interrelacionadas coas xeográficas e artísticas.

A formación inclúe ámbitos temáticos e territoriais específicos e contidos instrumentais, a través das **prácticas** que os nosos estudantes realizan en diversas institucións e empresas. O coñecemento do noso pasado permite achegarse as ferramentas analíticas e conceptuais que a súa vez incitan á reflexión, á crítica e ao respecto pola diversidade e a alteridade; en definitiva o coñecemento doutras realidades, moi variadas fomenta os valores humanos e achega principios éticos tan necesarios na sociedade actual.

O carácter multidisciplinar e polivalente dos estudos (Historia, Arte e Xeografía) capacita para un **amplio abanico de saídas profesionais** aos seus egresados, que resultan tan competitivos como os especializados nunha soa das disciplinas humanísticas, tendo en conta da cada vez maior flexibilidade do actual mercado laboral entre titulacións e postos de traballo. Os servizos educativos, os servizos da administración, os medios de comunicación, os centros de educación superior e secundaria, e un longo espectro de institucións e empresas, proporcionan un marco para desempeño de actividades relacionadas co perfil formativo do grao, preparando para unha gran variedade de actividades.

Ademais, a riqueza histórica, artística, arqueolóxica e natural proporciona unha estreita relación entre os estudos universitarios e o mercado laboral, abrindo unha nova vía de profesionalización ante a crecente consideración do legado cultural herdado como recurso dotado de valor económico ou produtivo. A demanda e saídas profesionais no terreo da conservación, protección, xestión e difusión do patrimonio e o resto de actividades relacionadas co turismo cultural abren un amplo horizonte á saída profesional dos futuros graduados, que poden nesa liña especializarse no máster que este curso ofertamos por primeira vez.

Co obxectivo de dar resposta á demanda social de diferentes profesionais, e aos futuros graduados posibilitase unha continuación académica coherente coa posta en marcha de dous Másteres: Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio.

Unha situación similar presenta o **Máster de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüedad** orientado á especialización en arqueoloxía.

Guía de Acollida 2015-16

Calendario Académico 2015-16

Organización e Funcionamento do Centro

Organos de Goberno

Decanato

Xunta de Facultade

Comisión Permanente da Facultade

Comisión de Calidade

□ Departamentode Historia, Arte e Xeografía

Equipo de Goberno

□ Decana:

Profa. Dra. Susana Reboreda Morillo

Tfno.: 988 38 72 69

dfho@uvigo.es

□ Vicedecana:

Profa. Dra. Beatriz Comendador Rey

Tfno : 988 38 71 04

beacomendador@uvigo.es

□ Secretaria:

Dna . María del Carmen Arribas Álvarez

Tfno.: 988 38 72 00

sfho@uvigo.es

Normativa e Lexislación

Normativa xeral das Universidades

Normativa específica da Universidade de Vigo

Normativas da Facultade de Historia

- Regulamento Rexime Interno da Facultade de Historia
- Regulamento para a elaboración dos horarios docentes e a planificación de ocupación de espazos na Facultade de Historia de Ourense
- Regulamento de Prácticas Externas
- Regulamento do Traballo de Fin de Grao

Servizos e Infraestructuras do Centro

CAMPUS NORTE

A actividade se articula en 3 edificios:

- Edificio Facultades (máis coñecido como Edificio de Ferro)
- Pavillón Olga Gallego (2)
- Pavillón Concepción Ramón Amat (1)

O EDIFICIO FACULTADES

Acceso

- Conserxería
- Aulas

1º andar

- Secretaría Administrativa da Facultade
- Aula de Informática
- Delegación de Alumnos

2º andar

- Laboratorios docentes: Arqueoloxía, Historia da Arte, Xeografía, Historia Medieval
- Aulas

4 ºandar

- Vicerreitoría do Campus de Ourense
- Decanato
- Salón de Graos

DISTRIBUCIÓN DE AULAS DE HISTORIA - EDIFICIO DE FERRO- CURSO 2015-16

CURSO AULA HORARIO

- 1º Grao 0.5 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 2º Grao 0.6 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 3º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 4º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta baixa)
- Aula de videoconferencia/máster: 2.3 (2º andar)
- Prácticas 1º Grao. Grupo 1, 0.5; Grupo 2, 2.2 (2º andar)
- Prácticas 2º Grao. Grupo 1, 0.6, Grupo 2, 2.3 (2º andar)

PAVILLÓN OLGA GALLEGO (2)

- Despachos dos/as profesores/as (1º andar e soto)
- Laboratorio de Prehistoria, Historia Antigua, Historia Moderna, Historia Contemporánea e Historia de América (soto)

PAVILLÓN CONCEPCION RAMÓN AMAT (1)

- Secretaría do Departamento de Historia, Arte e Xeografía: (1º andar)
- Aula de Máster
- Sala de exposicións ALTERARTE (planta baixa)

DISTRIBUCIÓN DE LABORATORIOS DE HISTORIA - CURSO 2015-16

DENOMINACIÓN LOCALIZACIÓN EDIFICIO

- Laboratorio de Informática PRIMEIRO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Xeografía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Arqueoloxía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Historia Medieval SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Prehistoria e Historia Antiga SOTO PAVILLÓN 2
- Laboratorio de Historia Moderna e Contemporánea SOTO PAVILLÓN 2

PLATAFORMA DE TELEDOCENCIA (<http://faitic.uvigo.es>)

- Curso virtual do Grao en Xeografía e Historia
- Curso virtual do Máster en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio Cultural

Manual Primeiros Pasos na plataforma Moodle

Calendario Académico

Pódese acceder ao calendario, horarios e datas de exámenes na web do centro.

Outra información do centro

Plan de Autoprotección Universidade de Vigo.

Actuación en caso de Emerxencia Edificio de Ferro

Plan 1

Plan 2

Delegación de alumnos

Funcións

É o órgano de representación estudiantil institucional que se ten artellado na Facultade de Historia.

Todos os alumnos/as poden acudir á sede da Delegación para obter información e facer uso dos seus recursos. Para cubrir as súas necesidades a Delegación ten un orzamento proporcional ao número de alumnos/as que representa. Segundo o Regulamento de Estudantes no artigo 27, entre os fins da Delegación de alumnos está:

- Actuar como órganos de diálogo coas autoridades académicas no establecemento dunha información adecuada sobre a vida universitaria.
- Xestionar os seus recursos.
- Promover e coordinar actividades de extensión universitaria.
- Elixir os seus representantes perante calquera autoridade, institución ou organización, naqueles casos para os que non exista regulamento de elección.

Actuais Representantes (Marzo 2014)

- Cid Narvaez, Daniel
- Coello Fernández, M^a de los Angeles
- Gómez Manso, Belén
- Morodo del Río, Jose
- Real López, Arturo
- Morenza Arias, David
- Sánchez Díaz, Roi
- Díaz Alonso, Xoel

Representante no Claustro

- Fernández Alvarado, Hadrián

Localización

Edificio Facultades. 1º Andar

Tfno: 988 38 73 05

E-mail: dafho@uvigo.es

Normativa

- Regulamento Estudantes
- Estatuto Estudantado (BOE 31/01/2010)
- Normativa de Permanencia da Universidade de Vigo
- Regulamento de Voluntariado

- **Plan de Acción Titorial**

Outra información de interese para o alumnado

- Actividades culturais

Información de Interese

ESTUDAR EN OURENSE

[Estudar na Universidade de Vigo](#)

[Guía turística de Ourense](#)

[Aloxamento en Ourense](#)

[Hoteis e Hostais](#)

[Pisos compartidos. Contactar coa ORI.](#)

[Información para o alumnado da Universidade de Vigo:](#)

[Alumnado da Universidade de Vigo](#)

CONTACTOS INTERESE UNIVERSIDADE DE VIGO

Páxina web:

<http://www.uvigo.es/>

Central: 986 81 20 00

Información Xeral: 986 81 36 00

Información ao alumnado: 986 81 36 30

Rexistro xeral da universidade: 986 81 39 02

Rexistro do Campus de Vigo: 986 81 36 10

Rexistro do Campus de Orense: 988 38 71 03

Xerencia: 986 81 35 60. xerencia@uvigo.es

Consello Social: 986 81 26 63 secoso@uvigo.es
Tribunal de Garantías: 986 81 38 30. tgarant@uvigo.es
Gabinete de prensa: 986 81 36 04. gprensa@uvigo.es
SIOPE.: 986 81 36 30 /37 55. siope@uvigo.es
Oficina Osix de Vigo: 986 81 40 60. ofix@uvigo.es
Oficina Osix de Orense: 988 38 71 71. ofixuo@uvigo.es

AREA DE SERVICIOS Á COMUNIDADE

Servizo de información, orientación e promoción (SIOPE):
986 80 19 49 / 55. siope-po@uvigo.es
Actividades culturais: 986 81 36 03/ 26. vicext@uvigo.es
Actividades deportivas: 986 81 21 82 / 986 81 22 04; deportes@uvigo.es
Servizo de alumnado: 986 81 36 0 /09 xsadal@uvigo.es
LERD de Vigo: 986 81 37 71 / 72
LERD de Orense: 988 38 71 02
Bolsas: 986 81 19 99 / 813 612. bolsas@uvigo.es
Títulos e plans de estudo: 986 81 36 35 / 3632
Asesoría Xurídica: 986 81 35 76
Oficina de I D: 986 81 22 36. otri@uvigo.es
Oficina ORI: 986 81 21 78 / 986 81 35 50 ; ori@uvigo.es
CACTI: 986 81 21 18
Oficina do Medio Ambiente (OMA): 986 81 38 83; oma3@uvigo.es
Oficina Ofoe: 902 366 994 Correo electrónico: ofoe@uvigo.es
Oficina Ofie: 986 81 40 86 Correo electrónico: ofie@uvigo.es

BIBLIOTECA DO CAMPUS DE OURENSE

Presente fisicamente nos tres campus, a Biblioteca Universitaria conta en cada un deles cunha biblioteca central e varias salas repartidas polas escolas e facultades que compoñen a Universidade.

A Biblioteca Central do Campus de Ourense, fundada no ano 2000, conta cun fondo de uns 100.000 libros e unhas 750 publicacións periódicas divididas en diferentes temas como son a xeografía, historia, arte, dereito e química.

Servizos que ofrece:

- Préstamo interbibliotecario a nivel nacional e internacional.
- Préstamo para alumnos, PDI e PAS.
- Información bibliográfica, búsquedas e referencias bibliográficas.
- Catálogo automatizado e colectivo de publicacións periódicas (a nivel nacional).

Contacto:

Conserxería (988 387 320) - conbco@uvigo.es; Préstamo (988 387 192) - presour@uvigo.es
Dirección (988 387 191) - dirbco@uvigo.es; Administración (988 387 158) - admibco@uvigo.es

Subdirección hemeroteca (988 387 230) - subdhbco@uvigo.es; Subdirección adquisición (988 387 285) - subdrbco@uvigo.es

Hemeroteca (988 387 322) - hembco@uvigo.es

Campus As Lagoas - 32004 - Ourense

Horario de atención ao público: De luns a venres de 8:30h a 21:00h

Acceso ao Catálogo da Biblioteca

CONTA DE CORREO ELECTRÓNICO DA UNIVERSIDADE DE VIGO

Basta con estar matriculado na Universidade e dispor do cartón universitario.

No momento de formalizar a matrícula créase unha conta de correo cun nome de usuario e coa extensión alumnos.uvigo.es

Con ese nome de usuario e esa clave tamén poderás acceder á rede WIFI. Todas as instalacións da Universidade de Vigo teñen acceso a internet por rede WIFI

<http://www.uvigo.es>

CARNET UNIVERSITARIO

O Carné Universitario é unha tarxeta intelixente realizada en colaboración co Santander, que acredita o estudiantado, profesorado e personal de administración e servizos como membros da comunidade universitaria.

Ademais de todas as funcións asociadas ás tarxetas intelixentes, o carné poderá dispoñer de servizos financeiros 4B Maestro, se se solicitan voluntariamente

Para qué podes utilizalo?

Acreditación universitaria

Acceso a recintos e ordenadores das aulas de informática e persoais*

Préstamo de libros en bibliotecas

Consultas en Puntos de Información e, opcionalmente, en caixeiros 4B*

Tarxeta deportiva

Moedeiro electrónico

Descontos en comercios

Tarxeta 4B Maestro (opcional)

Firma Electrónica

Solicítalo en calquera momento nas Oficinas Universitarias Santander do campus, levando unha fotografía recente. Recibíralo no teu domicilio particular. Para que inclúa o servizo 4B Maestro só necesitas ser titular dunha conta bancaria no Santander. Esta conta non ten nin gastos de administración nin de mantemento.

O Carné Universitario non hai que renovalo cada ano. Para activar a función financeira dirixete á Oficina Universitaria.

SEGURO ESCOLAR

Os alumnos da Universidade de Vigo, sexa cal for a súa nacionalidade ou estudos que cursen, quedan cubertos por un seguro escolar. Do mesmo xeito que se regula para os niveis educativos previos, a Lei establece a cobertura obrigatoria.

Ademais, a Universidade de Vigo subscribiu un seguro adicional, seguro cum laude, para todos os seus alumnos, incluídos aqueles que non quedan cubertos polo seguro obrigatorio. Ambos os seguros páganse no momento de formalizar a matrícula, polo que non teñen custo adicional algún.

Con carácter complementario aos dous anteriores, a Universidade de Vigo dispón dun seguro voluntario, seguro cum laude plus, con maiores coberturas que aqueles e a un custo moi reducido (ao redor de 10 euros por curso).

OUTROS SERVIZOS

- Actividades Culturais
- Deportes
- Voluntariado
- Area de Emprego
- Fundación Universidade de Vigo
- Gabinete psicopedagóxico
- Tribunal de Garantías

Grao en Xeografía e Historia

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
002G250V01701	Diplomática e arquivística	1c	6
002G250V01702	Historia de América contemporánea	1c	6
002G250V01902	Historia antiga do noroeste da Península Ibérica	1c	6
002G250V01903	Historia da arte de Galicia	1c	6
002G250V01904	Historia das relixións	1c	6
002G250V01905	Historia medieval de Galicia	1c	6
002G250V01906	Xeografía de Galicia	1c	6
002G250V01907	Historia contemporánea de Galicia	2c	6
002G250V01909	Historia moderna de Galicia	2c	6
002G250V01910	Mentalidade, identidade e cambio social	2c	6
002G250V01911	Prehistoria do noroeste da Península Ibérica	2c	6
002G250V01981	Prácticas externas	2c	6
002G250V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS**Diplomática e arquivística**

Materia	Diplomática e arquivística			
Código	O02G250V01701			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Profesorado	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Correo-e	mdiaz@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>A diplomática estuda os procesos de elaboración e transmisión dos documentos de arquivo, os elementos que conforman a súa estrutura interna, a clasificación e evolución dos tipos documentais latinos ao longo da historia e as normas da edición documental.</p> <p>A arquivística permite ao alumnado coñecer os arquivos en tanto que espazos custodia e xestión documental, as normas, procesos e instrumentos básicos da clasificación, organización, descrición, búsqueda e recuperación dos fondos documentais.</p>			

Competencias

Código	
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
B6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares.
C17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Aplicación dos coñecementos
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
D14	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	A4	B3	C17	D1 D2 D7
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	A5	B3	C17 C23	D2 D7 D11
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A4	B6	C17 C18 C23	D1 D2 D5 D6 D7 D9 D14

Contidos	
Tema	
1. Diplomática	1.1. Diplomática: historia, definición e principios fundamentais da diplomática 1.2. Xénese documental 1.3. Estrutura, clasificación e tipoloxía documental ao longo da historia 1.4. Tradición documental: orixinais e copias, rexistros 1.5. Edición documental: coleccións diplomáticas, normas e claves de edición
2. Arquivística	2.1. Definición e principios fundamentais da arquivística 2.2. Arquivos: historia, definición, funcións e tipoloxía 2.3. Xestión documental: definición, atributos e idades dos documentos de arquivo, descripción documental, lexislación e acceso 2.4. Conservación e difusión (reprografía, dixitalización e informatización)

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	12	10	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Obradoiros	12	20	32
Traballos tutelados	13	30	43
Titoría en grupo	2	0	2
Probas de resposta curta	2	25	27
Probas de autoavaliación	5	10	15
Traballos e proxectos	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Sesións de aula encamiñadas a tomar contacto co alumnado, presentar a materia e coñecer as súas competencias, motivacións e intereses.
Sesión maxistral	Exposicións introdutorias nas que se familiarizará ao alumnado co coñecemento dos sistemas de xestión de arquivos, a tipoloxía documental e os instrumentos e normas de búsqueda, descripción e conservación documental.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Obradoiros	Prácticas de aula nas que se adquirirán as habilidades instrumentais necesarias para a selección, análise diplomática, descripción e valoración de fontes documentais de arquivo.
Traballos tutelados	Actividades en grupo nas que se tutelará a elaboración e exposición dun traballo sobre edición, estudo diplomático e descripción de fontes documentais de arquivo.
Titoría en grupo	Nas titorías en grupo resolveranse dúbidas sobre os contidos da materia e a metodoloxía utilizada para a realización dos traballos e exercicios.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada realizarase a través das titorías en grupo e de TICs, a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@ (http://faitic.uvigo.es). Consistirá na revisión por parte do profesorado dos exercicios e cuestionarios realizados ao longo do curso, na orientación e resolución de problemas que xurdan nas prácticas e no seguimento do traballo que deberá realizar o alumnado
Obradoiros	A atención personalizada realizarase a través das titorías en grupo e de TICs, a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@ (http://faitic.uvigo.es). Consistirá na revisión por parte do profesorado dos exercicios e cuestionarios realizados ao longo do curso, na orientación e resolución de problemas que xurdan nas prácticas e no seguimento do traballo que deberá realizar o alumnado
Titoría en grupo	A atención personalizada realizarase a través das titorías en grupo e de TICs, a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@ (http://faitic.uvigo.es). Consistirá na revisión por parte do profesorado dos exercicios e cuestionarios realizados ao longo do curso, na orientación e resolución de problemas que xurdan nas prácticas e no seguimento do traballo que deberá realizar o alumnado

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Obradoiros	Avaliación continua do traballo do alumnado, a través da realización e presentación de tarefas referidas á análise diplomática e á descrición de fontes documentais de arquivo. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	A5 B3 C17 C23	D2 D7 D11
Probas de resposta curta	O alumnado deberá dar conta dos seus coñecementos sobre os contidos teóricos da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e interpretacións historiográficas.	30	B3 C17	D1 D7
Probas de autoavaliación	A participación activa valorarase mediante o traballo autónomo do alumnado na realización de probas de autoavaliación a través de Moodle. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e interpretacións historiográficas.	10	A4 B3 C17	D2
Traballos e proxectos	Elaboración e exposición dun traballo sobre edición, estudo diplomático e descrición de fontes documentais de arquivo. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación oral e escrita de traballos monográficos individuais ou colectivos baseados en fontes e bibliografía específicas.	50	A4 B6 C17 C18 C23	D1 D2 D5 D7 D9 D14

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á avaliación continua, serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 50% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 50% desta.

Os estudantes que realicen os exames finais deberán entregar, o día do exame oficial, un traballo no que se realizará a búsqueda, descrición, valoración e edición das fontes documentais de arquivo referidas a unha temática ou institución previamente seleccionadas.

Bibliografía. Fontes de información

Diplomática

- Cortés Alonso, V. (1986): La escritura y lo escrito : paleografía, diplomática de España y América en los siglos XVI y XVII, Madrid, Instituto de Cooperación Iberoamericana. 930.2 COR esc
- Costa, A. J. (1997): Álbum de paleografía e diplomática portuguesas, Coimbra, Facultade de Letras da Universidade de Coimbra, Instituto de Paleografía e Diplomática. FFT 003 COS alb
- Coelho, Mª H. da Cruz (2001): Estudos de diplomática portuguesa, Lisboa, Colibri. OUR 930.2 /78
- García Rodríguez, A. (2001): Diplomática del documento administrativo actual: tradición e innovación, Carmona, S&C. OUR 930.2 /38
- Lasala, F. e Rabikauskas P. (2003): Il Documento medievale e moderno: panorama storico della diplomatica generale e pontificia, Roma, Editrice Pontificia Università Gregoriana: Istituto Portoghese di Sant'Antonio. OUR 930.2 /79
- López Gómez, P. e Gallego Domínguez, O. (2007): El documento de archivo. Un estudio. A Coruña, Universidade da Coruña. 930.25 LOP doc
- Rico Vereza, M. e Sánchez Puga, X. (coords.) (2004): Manual básico de documentación administrativa, Xunta de Galicia, PDF en liña], http://www.avogacia.org/w3/IMG/pdf/Manual_doc_administrativos.pdf (24/06/2012)
- Manual de Sigilografía (1996): Madrid, Subdirección General de los Archivos Estatales. OUR 930.2 /59
- Real Díaz, J. J. (1991): Estudio diplomático del documento indiano, Madrid, Dirección General de Archivos Estatales. OUR 930.2 /51
- Riesco Terrero, Á. (2003): Vocabulario científico-técnico de paleografía, diplomática y ciencias afines, Madrid, Barrero & Azedo. OUR 930.2 /95
- Riesco Terrero, Á. (ed.) (1999): Introducción a la paleografía y la diplomática general, Madrid, Síntesis. OUR 930.2 /55

Romero Tallafigo, M. (2002): Historia del documento en la edad contemporánea: la comunicación y la representación del poder central de la nación, Carmona, S & C. 930.25 ROM his

Ruíz García, E. (1988): Manual de codicología, Madrid, Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Depósito: OUR 33877

Tamayo, A. (1996): Archivística, diplomática y sigilografía. Madrid, Cátedra. OUR 930.2 /1

Paleografía y diplomática de la UNED (1978): Madrid, UNED. OUR 930.2

Pino Rebolledo, F. (1991): Tipología de los documentos municipales : (siglos XII-XVII), Valladolid, Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Valladolid - Asociación para la Defensa y Conservación de los Archivos. 930.25 PIN tip

Arquivística

Archivística: estudios básicos (1983): Sevilla, Diputación Provincial de Sevilla. 930.25 ARC

Asociación de Archiveros Eclesiásticos (1985): Guía de Archivos II: las Bibliotecas de la Iglesia en España, CSIC.

Barbadillo Alonso, J. (2007): Apuntes sobre ISAD(G) y la descripción archivística normalizada, Las Palmas de Gran Canaria, Anroart. 930.25 BAR apu

Martí Bonet, J. M^a (ed.) (2001): Guía de los Archivos de la Iglesia en España, Barcelona, Archivo Diocesano de Barcelona, [PDF en línea] <http://www.mcu.es/archivos/docs/ArchivosIglesia.pdf> [Consulta 24/06/2012]

Bonal Zazo, J. L. (2001): La descripción archivística normalizada : origen, fundamentos, principios y técnicas. Gijón, Trea. OUR 02 /113

Capell i Garriga, E. (2009): Manual d'arxivística i gestió documental, Lleida, Associació d'Arxivers de Catalunya. 930.25 MANDAR

Conferencia de Archiveros de Universidades Españolas(2007): La gestión de documentos electrónicos: recomendaciones y buenas prácticas para las Universidades, [PDF en línea] <http://cau.crue.org/export/sites/Cau/Quehacemos/gruposdetrabajo/documentoselectronicos/recomendaciones2007.pdf> [Consulta 24/06/2012].

Cortés Alonso, V. (2008): Archivos de España y América: materiales para un manual, Madrid, Fondo de Cultura Económica. 930.25 COR arc

Cortés Alonso, V. (1982): Manual de Archivos Municipales, Madrid, Anabad. Depósito: OUR 45016

Cruz Mundet, J. R. (2003): Manual de Archivística, Madrid, Fundación Sánchez Ruipérez □ Pirámide. 930.25 CRU man

Guía de archivos militares españoles (1995): Madrid, Ministerio de Defensa. Depósito: OUR 44954

Heredia Herrera, A. (1991): Archivística general: teoría y práctica, Sevilla, Diputación Provincial de Sevilla. OUR 02 /211

Heredia Herrera, A. (2007): ¿Qué es un archivo?, Gijón, Trea. OUR 02 /60

Lodolini, E. (1993): Archivística: principios y problemas, Madrid, anabad. OUR 02 /210

Romero Tallafigo, M. (1997): Archivística y archivos: soportes, edificios y organización. Carmona, S&C. 930.25 ROM arc

Núñez Fernández, E. (1999): Organización y gestión de archivos, Gijón, Trea. 930.25 NUÑ org

Vázquez Murillo, M. (2008): Administración de documentos y archivos: planteos para el siglo XXI, Buenos Aires, Alfagrama. 930.25 VAZ adm

Conservación

Rodríguez Laso, Mª D. (2004): Conservación y restauración de la obra gráfica, libros y documentos, Bilbao, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco. 02 ROD con

Vaillant Callol, M.; Valentín Rodrigo, N. (1996): Principios básicos de la conservación documental y causas de su deterioro. Madrid, Instituto del Patrimonio Histórico Español. OUR 02 /109

Vergara Peris, J. (2002): Conservación y restauración de material cultural en archivos y bibliotecas, Valencia, Generalitat Valenciana. OUR 02 /157

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas externas/O02G250V01981

Traballo de Fin de Grao/O02G250V01991

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase a través da plataforma TEM@ (<http://faitic.uvigo.es>) documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades do curso. Por esta razón os estudantes deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia de América contemporánea**

Materia	Historia de América contemporánea			
Código	002G250V01702			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Sixirei Paredes, Carlos Manuel			
Profesorado	Sixirei Paredes, Carlos Manuel			
Correo-e	sixirei@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudio dos procesos políticos, económicos e sociais acontecidos no continente americano dende a independencia ata os tempos actuais.			

Competencias

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais
B5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
C14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
C16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Aplicación dos coñecementos
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
D15	Sensibilidade cara temas ambientais.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento dos conceptos principais da Historia de América	A3	B2	C14 C16	D1 D2 D7 D9
Coñecemento dos procesos históricos americanos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias	A3	B2	C14 C16	D1 D7 D11 D15
Coñecemento da Historia americana nunha perspectiva comparada	A5	B2 B5	C12 C13	D1 D7 D11 D15
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	A5	B2	C12 C13 C14	D1 D2 D7

Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas

A3 B2 C14 D1
D2
D7
D11

Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica

A4 B2 C13 D1
C16 D2
D7
D9

Contidos

Tema

1. América Independente

- 1.1 Procesos de independencia
- 1.2 América caudillista
- 1.3 A inserción de Latinoamérica nos mercados mundiais
- 1.4 Os Estados Unidos no século XIX
- 1.5 Latinoamérica entre as dúas guerras mundiais
- 1.6 Latinoamérica actual
- 1.7 Estados Unidos no século XX

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	8	15	23
Traballos de aula	4	15	19
Traballos tutelados	5	20	25
Sesión maxistral	24	36	60
Actividades introductorias	1	0	1
Seminarios	6	14	20
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Dirección de traballos colectivos realizados por pequenos grupos de alumnos.
Traballos de aula	Supervisión de traballos individuais expostos en público polos alumnos.
Traballos tutelados	Supervisión e dirección de traballos individuais.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos do temario.
Actividades introductorias	Exposición do contido do curso.
Seminarios	Traballos de explicación de temas cos alumnos. Inclúense dúas horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.
Traballos de aula	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.
Traballos tutelados	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.
Sesión maxistral	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballos de aula	Comentarios de texto e material gráfico que será suministrado polo profesor. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	10 A3	C14 D1 D2 D7 D11

Traballos tutelados	As sesións de traballo tutelado avaliaranse mediante a realización dun traballo a desenrolar sobre algún tema do programa. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica.	30	A4		C13 C16	D1 D2 D7 D9
Sesión maxistral	Valorarase mediante probas de resposta curta. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento dos procesos históricos americanos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias.	40	A3	B2	C14 C16	D1 D7 D11
Seminarios	Traballos de explicación teórica sobre puntos concretos do temario. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento dos conceptos principais da Historia de América.	10	A3	B2	C14 C16	D1 D2 D7 D9
Outras	Asistencia e participación activa do alumnado nas sesións teóricas e actividades dirixidas programadas para a materia. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da Historia América nunha perspectiva comparada	10	A5	B5	C12 C13	D1 D7 D11 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á avaliación continúa, serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ALCÁZAR, J., **Historia Contemporánea de América**, Valencia, Universitat de Valencia,
AMORES CARREDANO, J.B., **Historia de América**, Ariel,
HALPERIN DONGHI, T., **Reforma y disolución de los Imperios Ibéricos, 1750-1850**, Madrid, Alianza Editorial,
HALPERIN DONGHI, T., **Historia Contemporánea de América Latina**, Madrid, Alianza Editorial,
HERNÁNDEZ ALONSO, J., **Los Estados Unidos de América: Historia y Cultura**, Salamanca, Ediciones Colegio de España,
SIXIREI PAREDES, C., **Historia de América. Dende as independencias ata 1920. T. II**, Ir Indo,
SIXIREI PAREDES, C., **Historia de América. Os tempos actuais (1920-2010). T. III**, Ir Indo,

Recomendacións

Outros comentarios

É necesario que o alumno/a sexa capaz de leer en portugués e inglés

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia antiga do noroeste da Península Ibérica**

Materia	Historia antiga do noroeste da Península Ibérica			
Código	002G250V01902			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Brañas Abad, Rosa			
Profesorado	Brañas Abad, Rosa			
Correo-e				
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos, principais acontecementos e procesos xerais de cambio acaecidos na sociedade do noroeste da Península Ibérica na idade antiga			

Competencias

Código				
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado			
C19	Coñecemento da historia nacional propia			
D3	Capacidade de organización e planificación			
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.			
D7	Capacidade de razoamento crítico.			

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	C12 C19	D7	
Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada	A5	C19	
Elaboración e presentación, oral e escrita, dos traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A4		D3 D7
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas	C19		D4 D7

Contidos

Tema	
Introducción. Fontes de estudo da Historia Antiga do Noroeste e os Primeiros contactos co mundo mediterráneo.	a. As referencias materiais. b. As referencias textuais.
Tema 1. A Conquista do Noroeste	1.a. As guerras cántabras e as súas consecuencias.
Tema 2. A "romanización" do Noroeste	2.a. A administración 2.b. A ordenación do territorio 2.c. A explotación económica
Tema 3. A Gallaecia ata a chegada dos suevos	3.a. A reorganización do territorio 3.b. A "crise do século III" na Gallaecia 3.c. A transición a un novo modelo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	3	4
Sesión maxistral	14	16	30
Seminarios	7	15	22
Presentacións/exposicións	6	20	26
Traballos tutelados	10	30	40

Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Titoría en grupo	6	6	12
Probos de resposta curta	2	2	4
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	2	8	10
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición e debate sobre os coñecementos previos dos/as estudantes sobre o temario a expoñer e aclaración dos aspectos básicos da materia
Sesión maxistral	Exposicións teóricas sobre o temario co apoio ilustrativo dos textos antigos e material gráfico e iconográfico
Seminarios	Debates e análise das fontes de coñecemento da Historia Antiga en relación cons temas expostos nas sesións maxistrais. Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Presentacións/exposicións	A exposición do traballo individual terá 20 minutos de duración máxima. Este traballo terá un seguimento constante por parte da docente quen marcará as pautas durante a súa elaboración. Moi importante a capacidade de síntese, expresión oral e soportes empregados
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual, orientados ao manexo de instrumentos de recompilación de información e de distintas fontes coas que se elabora a historia antiga. A asignación de traballos deberá quedar resolta no primeiro mes do cuadrimestre.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Titoría en grupo	Aclaración de dúbidas sobre a materia, principalmente daquelas relacionadas cos traballos individuais e en grupo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Actividades introdutorias	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Seminarios	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Titoría en grupo	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Presentacións/exposicións	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Sesión maxistral	Realizaráse por escrito preguntas concretas sobre a temática exposta na aula, tanto de carácter teórico como práctico, que deberán resolverse manifestando, a maiores do coñecemento, a capacidade de expresión escrita na lingua propia.	10	A4 C19	D4
Seminarios	Analises e comentarios críticos das fontes que nos proporcionan o coñecemento da historia antiga: textos, iconografía e material arqueolóxico. Poderá completarse cun análise crítico dalgún documental visionado na aula. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.	10	C12 C19	D4 D7
Presentacións/exposicións	Un traballo individual sobre un aspecto da sociedades, relixión ou economía da Gallaecia romana. A exposición terá 20 minutos de duración máxima. Este traballo terá un seguimento constante por parte da docente quen marcará as pautas durante a súa elaboración. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.	10	C12	D3 D4 D7
Traballos tutelados	Un traballo individual sobre un aspecto da sociedades, relixión ou economía da Gallaecia romana. A exposición terá 20 minutos de duración máxima. Este traballo terá un seguimento constante por parte da docente quen marcará as pautas durante a súa elaboración. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, dos traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.	10	C12	D3 D4 D7
Probas de resposta curta	Versarán sobre contidos teóricos moi específicos; terase en conta a interpretación correcta da información xeográfica dos sistemas territoriais. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.	20	C12 C19	D4 D7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	As probas referiranse as sesións maxistrais, e dicir, aos contidos teóricos explicados na aula. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada.	40	C12 C19	D4 D7
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e a participación do alumnado. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.	10	C12	D3 D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos/as estudantes matriculados na materia teñen dereito a ser avaliados mediante un exame final (artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) que consistira nunha proba escrita con tres apartados: mapas mudos, preguntas curras e cuestións de desenvolvemento que suporá un 60% da cualificación. Un 20% estará constituído pola entrega das prácticas preestablecidas e un 20% dun traballo escrito sobre a sociedade, relixión ou economía da Gallaecia antiga.

Bibliografía. Fontes de información

BLAZQUEZ CERRATO, C. (2005). [Vías de comunicación y circulación monetaria en la Legio VII Gemina a la ciudad de León].

En Morillo [coord-. 339-348.

CARBALLO ARCEO, X. (2006). *Arqueoloxía de Galicia*. Nigratrea. Vigo.

FERNÁNDEZ OCHOA, C.

(1990). [Roma y la conquista del NW peninsular]. *Historia de Asturias. La nueva España*. Oviedo, 137-156.

(1993). [La ciudad hispanorromana en los territorios septentrionales de la Antigüedad Tardía]. *VI reunión de Arqueología Cristiana Hispánica. Las ciudades tardoantiguas de Hispania: cristianización y topografía*. Valencia.

GONZÁLEZ SOUTELO, S. (2011). *El valor del agua en el mundo antiguo. Sistemas hidráulicos y aguas mineromedicinales en la Galicia romana*. A Coruña.

GUTIÉRREZ CUENCA, E., HIERRO GARATE, J.A. (2001).

[La guerra cantábrica: de ficción histórica a realidad arqueológica]. *Nivel Cero 9*, Santander, 71-

MATIAS RODRÍGUEZ, R. (2006). [La minería aurífera romana del Noroeste de Hispania: Ingeniería minera y gestión de las explotaciones auríferas romanas en En: Current research on the Romanization of the Western provinces] NUÑEZ GARCÍA, O. (2010). *Gallaecia christiana. De los antiguos cultos a la nueva religión (ss. I-IV)*. Santiago de Compostela.

PERALTA LABRADOR, E. (2003). *Los cántabros antes de Roma*. Bibliotheca Archaeologica Hispana, 5. Madrid.

PEREA, A., SÁNCHEZ-PALENCIA, F.J. (1995). *Arqueología del oro astur. Orfebrería y minería*. Caja de Ahorros de Asturias.

PÉREZ LOSADA, F. (2002). *Entre a cidade e a aldea: estudio arqueohistórico dos aglomerados secundarios romanos en Galicia*. Brigantium, Vol 13.

PÉREZ LOSADA, F. Vieito Covela, s., Fernández Fernández, A. La Villa romana de Toralla (Vigo): una innovadora propuesta de tratamiento y presentación de un yacimiento arqueológico excavado. En *III Congreso Internacional sobre Musealización de Yacimientos Arqueológicos, Zaragoza, 15, 16, 17 y 18 de noviembre de 2004*. Zaragoza, 113-120.

RODRÍGUEZ COLMENERO, A. / RODÁ DE LLANZA, I. (eds.) (2007): *Murallas de ciudades romanas en el occidente del imperio: Lvcvs Avgvsti como paradigma*. Actas del Congreso Internacional celebrado en Lugo (26-29.XI.2005) en el V aniversario de la declaración, por la Muralla de Lugo como Patrimonio de ROMERO MASIÁ, A./ POSE MESURA, X.M. (1988). *Galicia nos textos clásicos*. A Coruña.

SUÁREZ PIÑEIRO, A. M. (2006). *A vida cotiá na Galicia romana*. Santiago de Compostela.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia antiga da Península Ibérica/O02G250V01501

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da arte de Galicia**

Materia	Historia da arte de Galicia			
Código	002G250V01903			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Barriocanal López, María Yolanda			
Profesorado	Barriocanal López, María Yolanda			
Correo-e	barriocanal@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo e comprensión dos grandes acontecementos histórico-artísticos de Galicia dende a Idade Media ata o presente. O estudo preséntase mediante a análise das obras de arte máis relevantes, seleccionadas e interpretadas como un documento de excepción dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica
B2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais
C5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C19	Coñecemento da historia nacional propia
C20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
C25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
C26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Aplicación dos coñecementos
D3	Capacidade de organización e planificación
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Capacidade de razoamento crítico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada.	B1	C5 C12 C26	
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	B1	C5	D1 D2 D4 D5 D6 D7
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, basados en fontes e bibliografía específicas	A2 A4		D1 D2 D3 D4 D5

Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa historia.	B1	C5 C26	D1
Interpretación do medio próximo a partir do coñecemento do pasado.	A5	B1	C12 C19
Comparación da Historia e Historia da Arte de Galicia con procesos históricos similares no ámbito peninsular e europeo.	B1 B2	C20 C25	

Contidos

Tema	
1. A Arte en Galicia durante a Idade Media	1.1. O Prerrománico: A Arte en Galicia durante a dominación sueva. Arte hispanovisigoda, asturiana, arte mozárabe ou de repoboación
2. Renacemento e Barroco	1.2. O Románico: Tipoloxías arquitectónicas. Pintura e outras manifestacións
3. Manifestacións artísticas na Idade Contemporánea	1.3. O Cister. O Protogótico e a arte Gótica: A arte do Mestre Mateo e a diáspora do seu obrador. Escultura monumental e funeraria
	2.1. O Renacemento. A asimilación da linguaxe clásica. O clasicismo
	2.2 O Barroco: As grandes aportacións deste estilo
	3. Revitalización plástica e novas tendencias nas artes
(*)2. Renacimiento y Barroco	(*)2.1. El Renacimiento. La asimilación del lenguaje clásico. El clasicismo 2.2 El Barroco: Las grandes aportacións de este estilo
(*) 3. Manifestaciones artísticas en la Edad Contemporánea	(*) 3. Revitalización plástica y nuevas tendencias en las artes

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	12	22
Titoría en grupo	5	10	15
Traballos tutelados	10	12	22
Actividades introdutorias	1	0	1
Eventos docentes e/ou divulgativos	5	6	11
Sesión maxistral	14	20	34
Probas de resposta curta	3	30	33
Traballos e proxectos	2	10	12
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saídas de estudo fora do ámbito académico para un contacto directo coa obra de arte: visita a exposicións permanentes e temporais, coleccións e fondos museísticos, monumentos e conxuntos histórico-artísticos.
Titoría en grupo	Apoio á formación do alumnado, resolvendo as dúbidas en relación ca materia e orientación do seu estudio.
Traballos tutelados	Traballos dirixidos á profundización na materia e ao fortalecemento das capacidades analíticas e expositivas do alumno/a. Consisten na elaboración dun traballo, de carácter individual sobre a dimensión patrimonial dunha determinada parroquia, baseado na consulta das fontes documentais de arquivo (Libros de Fábrica e Libros de Visitas).
Actividades introdutorias	Toma de contacto cos alumnos para a explicación do programa da materia, actividades a realizar e sistemas de avaliación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Saídas programadas para asistir a actividades docentes e divulgativas organizadas por museos ou outras institucións culturais. Reservaranse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas polo Departamento de Historia, Arte e Xeografía de xeito que computan nas actividades dirixidas.
Sesión maxistral	Clases teóricas nas que o profesor/a explica os contidos teóricos da materia coa axuda de proxeccións de imaxes, power point, documentos e outros recursos docentes

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Orientación e seguemento do alumno/a na aprendizaxe dos contidos da materia, atendendo ás consultas relativas ás actividades programadas, con especial atención á orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación. Realizarase persoalmente co profesor e a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@

Traballos tutelados Orientación e seguemento do alumno/a na aprendizaxe dos contidos da materia, atendendo ás consultas relativas ás actividades programadas, con especial atención á orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación. Realizarase persoalmente co profesor e a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballos tutelados	O alumnado deberá elaborar e entregar a través da plataforma Moodle un traballo relacionado coa materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento e habilidades para a elaboración e presentación, oral e escrita de traballos monográficos. Interpretar o medio próximo a partir do coñecemento do pasado.	50	A2 A4	D1 D2 D3 D4 D5	
Sesión maxistral	Valoralase a comprensión e asimilación dos contidos teóricos da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento das manifestacións artísticas de Galicia. Coñecemento da Historia da Arte de Galicia nunha perspectiva comparada. Comparación da Historia de Arte de Galicia con procesos artísticos similares no ámbito peninsular e europeo.	40		B1 C5 C12 C20 C25 C26	D1
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valoralase a asistencia e participación do alumnado. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto. Aplicar os coñecementos e demostrar por medio da elaboración e defensa de argumentos a resolución de problemas.	10	A2 A4	B1 C5 D1 D2 D4 D5 D6 D7	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a ser avaliado mediante un exame final (art. 12 do Regulamento dos Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos/as que non puidan acogerse á modalidade presencial, deberán comunicarlo ao profesor no inicio do curso, debidamente justificado. Serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá un 70% da nota final. Asemade, terán que realizar obrigatoriamente un traballo que implique o manexo da bibliografía e dalgunha das fontes documentais ou literarias relativas á materia, que suporá un 30% da nota final. O tema do traballo deberá ser comunicado ao profesor responsable e entregado denantes da data do exame final.

Bibliografía. Fontes de información

AAVV., **Historia del Arte de Galicia**, Ed. Hércules,
 VILA JATO, Mª D.; GARCIA IGLESIAS, J. M., **Galicia en la época del Renacimiento**, Ed. Hércules,
 AAVV., **Galicia Renace**, Xunta de Galicia,
 AAVV, **Galicia hoxe**, Xunta de Galicia,
 AAVV, **O século XIX**, Xunta de Galicia,
 AAVV, **Galicia románica e gótica**, Xunta de Galicia,
 AAVV, **Artistas Gallegos. Escultores. Séculos XVI e XVII**, Nova Galicia,
 BANGO TORVISO, I. G, **Galicia Románica**, Galaxia,
 AAVV, **Imaxes de Arte en Galicia**, Fundación Pedro Barrié de la Maza,
 AAVV, **A Arte Galega. Estado da cuestión**, Consello da Cultura Galega,

BONET CORREA, A.: La arquitectura en Galicia durante el siglo XVII, Madrid, CSIC, 1984.

GARCIA-ALACAÑIZ, J.: Arquitectura del Neoclásico en Galicia, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza, 1989.

GARCIA IGLESIAS, J. M.: La pintura manierista en Galicia, A Coruña, 1988.

VALLE PÉREZ, J. C.: La arquitectura cisterciense en Galicia, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza, 1982.

MORALEJO ALVAREZ, S.: Escultura gótica en Galicia (1200-1350), Santiago de Compostela, 1975.

SICART GIMENEZ, A.: La pintura medieval en Galicia, Santiago de Compostela, Universidad de Santiago, 1978.

VILA JATO, Mª D.: Escultura manierista en Galicia, Santiago de Compostela, 1983.

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Historia contemporánea de Galicia/O02G250V01907

Historia medieval de Galicia/O02G250V01905

Historia moderna de Galicia/O02G250V01909

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia das relixións**

Materia	Historia das relixións			
Código	002G250V01904			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Sánchez Sánchez, Xosé Manoel			
Profesorado	Sánchez Sánchez, Xosé Manoel			
Correo-e	xosemanoelsanchez@yahoo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición	Análise xeral e global das diversas relixións e a súa evolución no tempo, desde as súas orixes aos noso días xeral			

Competencias

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais
B5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.
C13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D8	Compromiso ético e responsabilidade social
D10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
D16	Coñecemento doutras culturas.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana	B2	C23	
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	B5	C13	D7 D8 D16
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	B5	C13	D16
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes bibliográficas e das interpretacións historiográficas	B5	C13	D16
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A3	C23	D4
Compromiso coa ética e responsabilidade social como cidadán e profesional	A3	B5	D10

Contidos

Tema	
1. Politeismos	1.1. Oriente Próximo 1.2. Grecia e Roma 1.3. Celtas e xermanos 1.4. América precolombina
2. Relixións de salvación	1.1. Zoroastrismo 1.2. Judaísmo 1.3. Cristianismo 1.4. Islam 1.5 Relixións dualistas

3. Vías de liberación e inmortalidade

3.1. Hinduísmo

3.2. Budismo

3.3. Taoísmo

3.4. Sintoísmo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	14	21	35
Traballos tutelados	25	40	65
Presentacións/exposicións	7	28	35
Titoría en grupo	2	0	2
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	1	3	4
Outras	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Sesión orientada a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesor e presentación das liñas básicas para o desenvolvemento das actividades relacionadas
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos alumnos a partir de fontes bibliográficas, ben de xeito individual ou ben en grupo, que deberán ser presentados e debatidos na aula
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumnado do traballo tutelado
Titoría en grupo	Seguemento e aclaración de dúbidas sobre os contidos da materia así como supervisión do traballo autónomo do alumnado en relación con ela

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Seguemento do alumnado nas actividades orientadas a realización do traballo e ás dúbidas que poidan xurdir a raíz das sesións maxistras e exposicións
Titoría en grupo	Seguemento do alumnado nas actividades orientadas a realización do traballo e ás dúbidas que poidan xurdir a raíz das sesións maxistras e exposicións

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Presentacións/exposicións	Entrega, exposición e defensa na aula do traballo tutelado, avaliándose os seus contidos, estrutura, presentación, capacidade de síntese e análise crítica. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas. Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Compromiso coa ética e responsabilidade social como cidadán e profesional.	50	B5 C13 D7 D8 D10
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación dos coñecementos adquiridos mediante unha proba ao final da impartición da asignatura. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana. Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes bibliográficas e das interpretacións historiográficas	40	B2 C23 D16
Outras	Participación activa nas sesións teóricas, titorías e actividades propostas na plataforma moodle. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	10	C13 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan a modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Ademais, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Filoramo, G.; Massenzio, M., Raveri, M.; Scarpi, P., **Historia de las religiones**, Crítica,

---

Smith, Hurson, **Las religiones del mundo**, Thassàlia,

Jelen, T.G. e Wilcox, C. (eds.), **Religión y política: una perspectiva comparada**, Akal,

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia medieval de Galicia**

Materia	Historia medieval de Galicia			
Código	002G250V01905			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Correo-e	fjperez@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición	Coñecemento e comprensión dos caracteres específicos da sociedade medieval no antigo reino de Galicia xeral			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
C5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
C19	Coñecemento da historia nacional propia
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
D3	Capacidade de organización e planificación
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	B1	C5	D10	C19
Comparación da Historia e Historia da Arte de Galicia con procesos históricos similares no ámbito peninsular e europeo	B1	C5	C12	C13
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	A2	B3	C23	D5
	A4			D7
	A5			
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A4	B3	C23	D3
	A5			D4
				D9

Contidos

Tema	
1.- Alta Idade Media (ss. V-X)	1.1.- Introducción a historia medieval de Galicia: historiografía e fontes 1.2.- A Galicia xermánica: o reino suevo e a cristianización (ss. V-VII) 1.3.- Galicia no reino de Asturias: política, economía, sociedade e cultura (ss. VIII-X)

2.- Plena Idade Media (ss. XI-XIII)	2.1.- A constitución do reino de Galicia e a integración na coroa de Castela 2.2.- A plenitude feudal: organización económica e social 2.3.- A igrexa e a cultura nos séculos XI a XIII
3.- Baixa Idade Media (ss. XIV-XV)	3.1.- Crise e recuperación na Galicia baixomedieval 3.2.- As transformacións na sociedade 3.3.- A guerra irmandiña 3.4.- O reino de Galicia ás portas da Modernidade

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	14	14	28
Traballos tutelados	10	30	40
Seminarios	15	15	30
Titoría en grupo	3	3	6
Traballos e proxectos	2	10	12
Probas de resposta curta	1	10	11
Probas de autoavaliación	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividade encamiñada a tomar contacto co alumando e presentar o programa da asignatura
Sesión maxistral	Exposición polo profesorado dos contidos do programa, ofertando directrices teóricas e metodolóxicas.
Traballos tutelados	Elaboración polo alumnado dun traballo baseado en fontes e bibliografía
Seminarios	Sesións prácticas e de debate co obxectivo de prover ao alumnado de instrumentos e habilidades que faciliten a elaboración do traballo tutelado, ao que estarán dirixidas estas sesións
Titoría en grupo	Sesións encamiñadas a asesorar ao alumnado nas actividades docentes, resolver dúbidas e problemas relacionados co proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O profesor prestará atención personalizada ao alumnado tanto nas horas de titoría como, permanentemente, a través do correo electrónico e plataformas on line
Titoría en grupo	O profesor prestará atención personalizada ao alumnado tanto nas horas de titoría como, permanentemente, a través do correo electrónico e plataformas on line
Seminarios	O profesor prestará atención personalizada ao alumnado tanto nas horas de titoría como, permanentemente, a través do correo electrónico e plataformas on line

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballos e proxectos	Avaliaranse os coñecementos teóricos adquiridos polo alumnado na realización e estruturación do traballo así como a súa capacidade de exposición. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas.	50	A2 C23 D5 A4 D9 A5
Probas de resposta curta	Avaliación mediante unha proba de resposta curta ao rematar as sesións teóricas. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia. Comparación da Historia e Historia da Arte de Galicia con procesos históricos similares no ámbito peninsular e europeo.	30	B1 C5 D10 C12 C19
Probas de autoavaliación	Avaliación continua do traballo autónomo do alumnado mediante a realización e presentación de tarefas propostas na plataforma moodle mediante a súa participación nas ditas tarefas. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	10	C5 D10

Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dos problemas presentados nos seminarios con entrega dos resultados acadados. Con elo dará conta dos seguintes resultados da aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	10	B3 C23 D5 D7
---	---	----	-----------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

---

Bibliografía. Fontes de información

Andrade Cernadas, J.M. e Pérez Rodríguez, F.J., **Galicia medieval**, A Coruña, Vía Láctea,
 Portela, E. e Pallares, Mª C., **Nova historia de Galicia. Idade Media**, Santiago de Compostela, Tambre,
 Portela, E. e Pallares, Mª C., **A gran historia de Galicia. Tomo IV e V**, A Coruña, Arrecife Edicións Galegas,
 Portela, E. e Pallares, Mª C., **De Galicia en la Edad Media. Sociedad, espacio y poder**, Santiago, Xunta de Galicia,
 García Oro, J., **Galicia en los siglos XIV y XV**, Pontevedra, Fundación Barrié,
 Pallares, Mª C. e Portela, E., **Atlas histórico de Galicia. H^a Medieval**, Vigo, Nigratrea,
 Pérez Rodríguez, F.J., **Historia medieval de Galicia: balance historiográfico, Minius, vol. 18**, Vigo, Servicio de Publicacións,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia antiga do noroeste da Península Ibérica/O02G250V01902
 Historia contemporánea de Galicia/O02G250V01907
 Historia moderna de Galicia/O02G250V01909
 Prehistoria do noroeste da Península Ibérica/O02G250V01911

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia medieval da Península Ibérica/O02G250V01503

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía de Galicia**

Materia	Xeografía de Galicia			
Código	002G250V01906			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo xeral dos elementos, dos procesos e das configuracións territoriais de Galicia. Achegamento ao coñecemento e interpretación da súa realidade xeográfica, especialmente no marco europeo.			

Competencias

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
C4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.
C5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Aplicación dos coñecementos
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D8	Compromiso ético e responsabilidade social
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D13	Iniciativa e espírito emprendedor
D15	Sensibilidade cara temas ambientais.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	A3	B1	C4 C5	D1 D2 D4
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	A5	B1	C5	D1 D4 D5 D8 D15
Interpretación do medio próximo a partir do coñecemento do pasado.	A3	B3	C5	D1 D5
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A4	B3	C18	D2 D4 D6 D9 D13

Contidos

Tema	
1. Introducción	1.1 Conceptos básicos 1.2 Dimensións diferenciais
2. Identidade do territorio	2.1 Referentes 2.2 Ámbitos estratéxicos
3. Unidades dinámicas	3.1 Áreas funcionais 3.2 Patrimonio, sociedade, cultura

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	8	14	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	5	2	7
Estudo de casos/análises de situacións	4	7	11
Traballos tutelados	6	14	20
Saídas de estudo/prácticas de campo	15	6	21
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Titoría en grupo	5	3	8
Probos de resposta curta	3	15	18
Traballos e proxectos	2	17	19
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, faladoiros, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise das condicións e da dinámica dunha situación ou problemática relativa os contidos da materia.
Traballos tutelados	Realización dunha investigación sobre a temática da materia, elaborando un documento que reflicte as hipóteses, procedementos e resultados (posterior presentación e defensa).
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores.
Prácticas autónomas a través de TIC	Aplicación dos coñecementos e adquisición de habilidades a través das TICs, relacionadas coa elaboración do traballo tutelado.
Titoría en grupo	Entrevistas do grupo co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Actividades introdutorias	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Probas de resposta curta	O alumnado responderá a preguntas directas sobre aspectos concretos vistos no ámbito da materia, nas que a resposta é breve. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	40	A3	B1	C4 C5	D1 D2 D4
Traballos e proxectos	O alumnado elaborará, presentará e defenderá un informe do traballo tutelado polo docente sobre as cuestións relevantes da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	50		B1 B3	C5 C18	D2 D4 D5 D6 D8 D9 D13 D15
Outras	O alumnado participará nas sesións de campo e actividades programadas na guía da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Interpretación do medio próximo a partir do coñecemento do pasado e participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	A3 A4 A5	B1 B3	C5	D1 D4 D5 D8 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aquéles que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados do programa da materia mediante unha proba escrita que suporá ó 70% da nota final, e un traballo que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Canoves, G. et al., **Turismo de interior: renovarse o morir**, Publicaciones UV,
 Consello da Cultura Galega, **Galicia - Cultura**, <http://www.consellodacultura.org/>,
 CMATI, **Centro de Estudos Territoriais**, http://www.cmati.xunta.es/organizacion/c/Instituto_Estudios_Territorio,
 Piñeira, M.J. y Santos, J.M., **Xeografía de Galicia**, Edicións Xerais,
 SITGA, **Infraestructura de Datos Espaciais de Galicia**, <http://sitga.xunta.es/sitganet/>,
 Varios Autores, **Atlas de Galicia**, Xunta de Galicia,
 Varios Autores, **Patrimonio Geolóxico de Galicia**, Enresa,
 Varios Autores, **Galicia - Geografía**, Hércules Ediciones,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xeografía aplicada: Territorio e paisaxe/O02G250V01505
 Sistemas de representación xeográfica/O02G250V01605

Outros comentarios

Esta guía docente describe as liñas xerais da materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia pode requirir reajustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica do grupo ou pola relevancia de situacións que poidan xurdir.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia contemporánea de Galicia**

Materia	Historia contemporánea de Galicia			
Código	002G250V01907			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jprada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da acontecidos en Galicia ao longo da Idade Contemporánea en perspectiva diacrónica.			

Competencias

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica
C17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
C19	Coñecemento da historia nacional propia
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de organización e planificación
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	B1	C19	D1
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral		C17	D7
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	A4		D5 D9
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A3	C18 C23	D3 D4 D12

Contidos

Tema	
1. A desestruturación do Antigo Réxime (1780-1874).	1.1. A evolución demográfica. 1.2. A desarticulación do sistema produtivo e o fracaso dos primeiros intentos anovadores. 1.3. O predominio dos grupos sociais tradicionais. 1.4. Política, ideoloxía e cultura.
2. O incerto camiño cara a modernidade (1874-1939).	2.1. Poboación e emigración. 2.2. A estrutura económica: cambios e persistencias. 2.3. Clases e movementos sociais. 2.4. A evolución política. Da Restauración á guerra civil. 2.5. A toma de conciencia nacional: do federalismo ó nacionalismo.

3. O pasado recente (1940-).

3.1. A dinámica poboacional: estancamento e recesión demográfica.

3.2. A economía galega na etapa franquista.

3.3. O réxime do 18 de xullo e as propostas democratizadoras.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	30	45
Titoría en grupo	6	0	6
Traballos de aula	10	10	20
Traballos tutelados	8	22	30
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Seminarios	5	15	20
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	3	18	21
Probos de resposta curta	1	5	6
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea. Deberán estar asignados inexcusamente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatos ou conferencias, etc.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Titoría en grupo	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Traballos tutelados	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TUTORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
---------------------	---

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Sesión maxistral	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través de dúas probas de avaliación que incluírán tanto probas de contido teórico como comentarios de textos, mapas e gráficas. Para superar a materia será preciso acadar, en ambas as dúas probas, unha cualificación de cando menos 5 puntos. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	40	B1 C19 D1
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	5	B1 C19 D1 D7
Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	25	C18 D3 C23 D7 D12
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	20	C17 D4 D5 D9
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, tutorías e outras actividades. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar a primeira quincena do cuatrimestre. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	A4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial examínanse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%

Bibliografía. Fontes de información

Barreiro Fernández, X.R., **Historia Contemporánea de Galicia**, Ed. Gamma, A Coruña, 1983.,
 Barreiro Fernández, X.R., **Galicia. Historia**, Hércules de Ediciones, A Coruña, 1991.,
 Domínguez Castro, L. e G. Constenla, **Tempos de sermos**, Vigo, Servizo de Publicacións da Universidade, 2002.,
 Juana, J. de, e J. Prada (eds.), **Historia Contemporánea de Galicia**, Ed. Ariel, Barcelona, 2005.,
 Juana, J. de, e J. Prada, **Historia Contemporánea de Galicia**, Ed. Vía Láctea, Coruña, 1996.,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Mundo actual/O02G250V01604

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia moderna de Galicia				
Materia	Historia moderna de Galicia			
Código	002G250V01909			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	López Díaz, María			
Profesorado	López Díaz, María			
Correo-e	marial@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos, principais acontecementos e procesos xerais de cambio acaecidos na sociedade galega da Idade Moderna.			

Competencias	
Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
C17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
C19	Coñecemento da historia nacional propia
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	B1	C19	D1	
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas		C17	D5	
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	A4	C12	D5	
□ Coñecer as técnicas básicas de avaliación de datos experimentais.				
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A3	B3	C13	D4

Contidos	
Tema	
1. O medio e as bases estruturais	1.1. Espacio e identidade do reino 1.2. A poboación 1.3. A sociedade 1.4. As actividades económicas
2. Cultura e mentalidades	2.1. Cultura e mentalidades 2.2. Reformismo e ilustración
3. Poderes e política	3.1. Os poderes do reino 3.2. Os poderes e institucións reais 3.3. Galicia no contexto da monarquía hispana

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Sesión maxistral	15	30	45
Traballos tutelados	10	20	30
Traballos de aula	8	11.5	19.5
Seminarios	5	12	17
Titoría en grupo	6	0	6
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0.5	2.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	6	8
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Explicación dos contidos do temario ou dunha parte, salientando para o resto as liñas básicas que permitirán o desenvolvemento das actividades dirixidas relacionadas cos mesmos
Traballos tutelados	Elaboración de traballos polo alumnado a partir de fontes bibliográficas, de xeito individual ou ben en grupo, que deberán ser expostos e debatidos na aula
Traballos de aula	Elaboración de traballos relacionados cos contidos do temario e sesións maxistras, entre os que se inclúen a realización de distintos tipos de exercicios prácticos e resolución de problemas. Tamén algunhas sesións de traballo con fontes da época moderna
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo do alumno co obxectivo de aprofundar nos contidos dun tema, aspecto ou asunto concreto do temario, debido a súa especial dificultade, interese ou oportunidade.
Titoría en grupo	Sesións encamiñadas a orientar e asesorar o alumnado sobre o estudo dos contidos, a realización de traballos e actividades dirixidas e a preparación das probas de avaliación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web. Traballos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula. Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia. Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dúbidas. <>
Traballos tutelados	Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web. Traballos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula. Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia. Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dúbidas. <>
Titoría en grupo	Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web. Traballos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula. Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia. Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dúbidas. <>

Traballos de aula	Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web. Traballos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula. Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia. Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dudas. <>
-------------------	--

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Sesión maxistral	Realización dunha proba na que se valorarán os coñecementos teóricos sobre a materia, a capacidade de estruturación e relación dos contidos, así como a claridade expositiva. Incluirá probas de contido teórico e práctico. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia dende una perspectiva sincrónica e diacrónica.	40	B1 C19 D1
Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada, dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Serán expostos o defendidos na aula. Valorarase o marco teórico, contidos, estrutura, presentación e capacidade de síntese e análise crítica. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais e colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	25	B3 C13 D4
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas, dun dossier cos exercicios prácticos e actividades dirixidas realizadas na aula ou no arquivo conforme os criterios establecidos. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos e uso de fontes e das interpretacións historiográficas.	15	C17 D5 C23
Seminarios	Presentación, análise e crítica dos materiais traballados nos seminarios. Valorarase a capacidade de traballo, raciocinio, fomento e participación no debate. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	C12 D5
Outras	Asistencia e participación activa do alumnado nas sesións teóricas e actividades programadas para a materia. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	A3 A4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico ou bibliográfico relacionado coa materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Dubert, I. (coord.), **Historia de la Galicia Moderna**, Universidad de Santiago de Compostela,
Saavedra Fernández, P. y Sobrado Correa, H., **A Galicia do Antigo Réximen (ca. 1480- ca.1835), tomos VI-VIII, n.º 11-1711-17**, Arrecife Edicións Galegas (para La Voz de Galicia),
Saavedra Fernández, P., **A Galicia do Antigo Réxime. Economía e Sociedade**, Hércules Ediciones, A Coruña,
Rey Castelao, O., **A Galicia Clásica e Barroca**, Galaxia, Vigo,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia moderna de España/O02G250V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mentalidade, identidade e cambio social				
Materia	Mentalidade, identidade e cambio social			
Código	002G250V01910			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Valín Fernández, Alberto Juan Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio Valín Fernández, Alberto Juan			
Correo-e	avalin@uvigo.es jprada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Análise xeral dos procesos e elementos mentais e ideolóxicos que conforman a identidade das sociedades, así como os cambios que se produciron no transcurso do tempo			

Competencias	
Código	
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais
B5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.
C17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
D3	Capacidade de organización e planificación
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D16	Coñecemento doutras culturas.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana	B2 D16
Análise dos comportamentos humanos e as estratexias de distintas institucións e organizacións sociais, políticas e relixiosas ao longo da Historia	B2
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	A4 B5
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	A4 C17
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	C18 D3 D5 D9

Contidos	
Tema	
1. Introducción á Historia Social e das Mentalidades. A estratificación social e a orixe da plusvalía. Conceptos de sociedades de mobilidade e inmovilidade relativa e absoluta.	1.1 A orixe da desigualdade. As dúas vías para a apropiación ou a administración da plusvalía colectiva. 1.2. A mobilidade social a traveso da Historia.

2. O Mundo Antigo e medieval. Paradigmas sociolóxicos do Modo de Produción das denominadas Comunidades Primitivas, das formacións protoesclavistas e esclavistas, e do denominado Modo de Produción Feudal.	2.1. Sumer, Exipto e Babilonia. 2.2. O Código de Hammurabi: Avilu, muehkenn e escravos. 2.3. A pirámide sociolóxica no Imperio Romano: paradigma de formación social esclavista. 2.4. O señorío feudal e o réxime do vasalaxe.
3. A preocupación igualitaria e colectivista na Historia. Da Utopía clasicista do Renacemento ao chamado "cientificismo" marxiano.	3.1. Os precursores: das tradicións presocialistas chinas á utopía de Tomás Moro, pasando por Esparta, Platón e o fenómeno cristiano. 3.2. A Francmasonería, una cultura política: entre lo iniciático e a pólis soñada. 3.3. O denominado socialismo utópico, o anarquismo e o marxismo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	8	2	10
Traballos de aula	10	10	20
Traballos tutelados	10	20	30
Seminarios	5	15	20
Sesión maxistral	15	30	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	23	25
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información. Deberán estar asignados inexcusablemente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Traballos de aula: Explicación das liñas xerais dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Traballos tutelados: Explicación das liñas xerais da realización dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Sesión maxistral. Exposición das liñas fundamentais de interpretación e desenvolvemento orientativo dos temas que forman parte do programa. Seminarios: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc. Titoría en grupo: Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Traballos de aula: Explicación das liñas xerais dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Traballos tutelados: Explicación das liñas xerais da realización dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Sesión maxistral. Exposición das liñas fundamentais de interpretación e desenvolvemento orientativo dos temas que forman parte do programa. Seminarios: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc. Titoría en grupo: Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Seminarios	Traballos de aula: Explicación das liñas xerais dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Traballos tutelados: Explicación das liñas xerais da realización dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Sesión maxistral. Exposición das liñas fundamentais de interpretación e desenvolvemento orientativo dos temas que forman parte do programa. Seminarios: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc. Titoría en grupo: Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	10	B5
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos alumnos a partir de fontes bibliográficas, ben de xeito individual ou ben en grupo, que deberán ser presentados e debatidos na aula. A presentación terá que facerse na data sinalada. valorarase ao marco teórico, a estrutura e articulación do traballo a reflexión crítica e a madurez do estilo ensaístico do alumno e a presentación formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	25	C18 D3 D5 D9
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	15	C17
Sesión maxistral	Realización dunha proba na que se valorarán os coñecementos teóricos sobre a materia, a capacidade de estruturación e relación dos contidos, así como a claridade expositiva. Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana. Análise dos comportamentos humanos e as estratexias de distintas institucións e organizacións sociais, políticas e relixiosas ao longo da Historia.	40	B2 D16
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	10	A4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Parias, L. (Dir.). Historia general del trabajo. (4 tomos). Méjico-Barcelona, Grijalbo, 1965.

Duché, J. Historia de Touchard, J. Historia de las Ideas políticas. Madrid, Tecnos, 1974.

Brey, G., y Gilli, M. Sceptiques et détracteurs face à á cite idéale (XVIIIe-XXe). Besanzón, presses Universitaires de Franche-Comté, 2009.

Gordon Childe, V. Los orígenes de la civilización. Méjico, Fondo de Cultura Económica. 1973.

la Civilización. El proceso de la evolución cultural. Madrid, Alianza Editorial, 1984.

Struve, V. V. Historia de la Antigua Grecia, (2 tomos). Madrid,, sarpe, 1985.

Bloch, M. La sociedad feudal. Madrid, Akal, 1987.

Burke, P., La cultura popular en Dahrendorf, R. Las clases sociales y sus conflictos en la sociedad industrial. Madrid, Rialp, 1967.

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA

Remítese aos manuais citados na bibliografía básica para a listaxe de bibliografía temática actualizada.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prehistoria do noroeste da Península Ibérica**

Materia	Prehistoria do noroeste da Península Ibérica			
Código	002G250V01911			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Profesorado	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Correo-e	beacomendador@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos, principais acontecementos e procesos xerais de cambio acaecidos na sociedade do noroeste da Península Ibérica durante a Prehistoria			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
C4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.
C5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de organización e planificación
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento do entorno próximo, local e rexional, e a súa Historia	A1	B1	C5	D1
Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada.	A3	B1	C4 C5	D1 D10
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral.	A5	B3		D7
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específica.	A4	B3		D3 D7 D9

Contidos

Tema	
1. O nacemento da Prehistoria en Galicia.	1.1 A superación do anticuarismo. O nacemento da Prehistoria en Galicia. 1.2 O Medio e o rexistro paleoambiental. Sobre a especificidade do rexistro arqueolóxico do noroeste peninsular. 1.3 Do Neanderthal ao Sapiens. 1.4 O Paleolítico Superior e o xurdimento da arte.
2. De cazadores a produtores.	2.1 O xurdimento da economía produtora e os [ ]xacementos invisibles[ ]. 2.2 O mundo funerario e a primeira arquitectura monumental.

3. O xurdimento da complexidade social.

2.1 Os inicios da metalurxia.

2.2 A Arte rupestre. Territorios e xefaturas.

2.3 O tema do celtismo nas orixes da [Cultura Castrexa].

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	11	0	11
Seminarios	5	0	5
Titoría en grupo	6	10	16
Traballos tutelados	20	30	50
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	10	11
Traballos e proxectos	3	20	23
Outras	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	Traballos realizados individualmente ou en grupo, orientados a obtención de información e a síntesis sobre aspectos da prehistoria do Noroeste peninsular.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partir das ferramentas propias da plataforma de teledocencia (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña etc...).
Seminarios	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partir das ferramentas propias da plataforma de teledocencia (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña etc...).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa. Coñecemento do entorno próximo, local e rexional, e a súa Historia. Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia, nunha perspectiva comparada.	40	A1 B1 C4 D1 A3 C5 D7
Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación dunha memoria. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partires do uso de fontes e intrepretacións historiográficas. Elaboración e presentación, oral ou escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	50	A4 B3 D3 D9

Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación activa do alumnado en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partires do uso de fontes e intrepretacións historiográficas. Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral.	10	A3 A5	D7 D10
--------	--	----	----------	-----------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado ten dereito a ser avaliado mediante unha proba de desenvolvemento, consistente en unha proba escrita (50%), máis a entrega da memoria de prácticas (70%). Para aprobar a materia é preciso obter na proba de desenvolvemento unha nota igual ou superior ós 4 puntos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía xeral:

Bello, J.M. e Peña, A de la (1995): *Historia de Galicia, 1. Galicia na Prehistoria*. Vía Láctea, A Coruña.

Bettencourt, A. (2009): *Minho. Traços de Identidade*. Universidade do Minho. Braga.

Carballo Arceo, X. (2007): *Arqueología de Galicia. Itinerarios polo pasado de Galicia*. Nigratrea.

Fábregas Valcarce, R. (ed.) (1998): *A Idade do Bronce en Galicia: Novas perspectivas*. Ed. do Castro, Sada.

Peña, A.de la (2003): *Prehistoria, castrexo e primeira romanización*. Galicia. Vigo.

VV.AA. (2005): *Arte e cultura de Galicia e norte de Portugal. Nova Galicia*. Pulgar Sabín, Carlos (ed.) Vigo.

V.V.A.A (1999): *Historia da Arte Galega*. Editorial A Nosa Terra.

Bibliografía específica:

Brañas Abad, R. (2000): *Deuses, heroes e lugares sagrados na Cultura Castrexa*, Santiago de Compostela.

Comendador Rey, B. (1998): *Los inicios de la metalurgia en el Noroeste de la Península Ibérica*. Brigantium. A Coruña.

Fernández-Posse, M D. (1998): *La investigación protohistórica en la Meseta y Galicia*. Akal, Madrid.

González García, F.J. (co.) (2007): *Los pueblos de la Galicia céltica*. Akal, Madrid.

González Ruibal, A. (2007): *Galaicos. Poder y comunidad en el Noroeste de la Península Ibérica (1250 a.C. □ 50 d.C.)* Brigantium. A Coruña.

Llana, C. e Soto, M.J. (1991): *Cova da Valiña (Castroverde, Lugo). Un xacemento do Paleolítico Superior Inicial en Galicia*. Xunta de Galicia, Santiago.

Peña Santos, A. de la e Rey García, J.M. (2001): *Petroglifos de Galicia*. A Coruña.

Parceros Oubiña, C. (2002): *La construcción del paisaje social en la Edad del Hierro del Noroeste Ibérico*. Ortegalia 1. Ortigueira.

Rodríguez Casal, A. (1990): *O Megalitismo. A primeira arquitectura monumental de Galicia*. Univ. Santiago.

Senin Fernández, I.J. (1995): *A investigación do Paleolítico en Galicia*. Ed. Do Castro, Sada.

Vázquez Varela, J.M. (1995): *Antepasados, guerreros y visiones. Análisis antropológico del arte prehistórico de Galicia*. Pontevedra.

VV.AA. (2000): *Actas do curso A Arqueoloxía Galega Hoxe: de 1988 a 1998 (A Coruña 1998)*, Brigantium 12, A Coruña.

VV.AA. (2008): *A Cultura Castrexa. Accións e estratexias para o seu aproveitamento socio-cultural*. Actas do Seminario Castrenor, Mondariz 22-23 Xuño 2006. Xunta de Galicia.

Vázquez Varela, J.M. e García Quintela, M.V. (1998): *A vida cotiá na Galicia castrexa*. Univ. Santiago.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, aportaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, enlaces, etc) a través da materia virtual en Moodle.

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase unha documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través da plataforma Moodle, polo que todos os alumnos deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas**

Materia	Prácticas externas			
Código	O02G250V01981			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Profesorado	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Correo-e	mdiaz@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	A materia permitirá o desenvolvemento da práctica profesional asociada ao plan de estudos nos seus diversos campos disciplinares. Con ela preténdese introducir ao alumnado na dinámica das institucións e empresas vinculadas aos perfís profesionais do grao.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
B4	Desenvolver as destrezas asociadas á elaboración, transmisión e xestión do ""saber"" e ""saber facer"" adquirido así como dos resultados do seu razoamento crítico.
C4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.
C7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
C8	Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo.
C10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos
C11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
C26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais
C29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.
C31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes
C33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmobles
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Aplicación dos coñecementos
D3	Capacidade de organización e planificación
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D8	Compromiso ético e responsabilidade social
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
D11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
D12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
D13	Iniciativa e espírito emprendedor
D14	Motivación pola calidade
D15	Sensibilidade cara temas ambientais.
D16	Coñecemento doutras culturas.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
As prácticas externas permitirán a integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades da ciencia histórica e xeográfica no ámbito profesional. Permitirán tamén a realización de actividades en institucións e/ou empresas relativas á adquisición de competencias transversais e específicas, aplicando coñecementos e completando capacidades nun proceso tutorizado.	A2	B3	C4	D1
	A4	B4	C7	D2
			C8	D3
			C10	D4
			C11	D5
			C12	D6
			C17	D7
			C18	D8
			C23	D9
			C26	D10
			C29	D11
			C31	D12
			C33	D13
				D14
				D15
				D16

Contidos

Tema

Actividades en institucións e empresas vinculadas aos coñecementos, capacidades e competencias adquiridas na titulación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actividades de documentación e difusión do Patrimonio histórico-artístico: rutas-visitas guiadas, actividades de dinamización... 2. Tarefas de clasificación, catalogación e organización de fondos bibliográficos, museísticos e de documentación de arquivo. 3. Tarefas de xestión en bibliotecas, arquivos e museos. 4. Actividades vinculadas a proxectos de intervención e posta en valor de conxuntos arqueolóxicos. 5. Actividades de apoio á docencia en Xeografía e Historia en Secundaria.
--	---

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas externas	100	20	120
Informes/memorias de prácticas	0	30	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas externas	Prácticas profesionais realizadas en institucións e empresas nas que se adquiriran e aplicaran competencias e coñecementos relacionadas cos ámbitos científicos do grao en Xeografía e Historia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas externas	O alumnado contará con dous tutores que levarán a cabo as tarefas de orientación e resolución de problemas, un deles na entidade na que se realicen as prácticas e o outro, pertencente ao profesorado da titulación, de carácter académico.
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	O alumnado contará con dous tutores que levarán a cabo as tarefas de orientación e resolución de problemas, un deles na entidade na que se realicen as prácticas e o outro, pertencente ao profesorado da titulación, de carácter académico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---------------	---------------------------------------

Prácticas externas	1.- Informe de valoración da persoa titora académica no que se avaliarán as prácticas que suporá o 30% da cualificación. 2.- Informe final da persoa titora da entidade na que realizaron as prácticas que suporá o 30% da cualificación. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades da ciencia histórica e xeográfica no ámbito profesional. Realización de actividades en institucións e/ou empresas relativas á adquisición de competencias transversais e específicas, aplicando coñecementos e completando capacidades nun proceso tutorizado.	60	A2	B3 B4	C4 C7 C8 C10 C11 C12 C17 C18 C23 C26 C29 C31 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16
Informes/memorias de prácticas	1.- Informe intermedio no que cada estudante dará conta da súa incorporación e valoración do desenvolvemento das prácticas, transcurridas 50 horas dende o comenzo destas. 2.- Informe final de prácticas no que cada estudante valorará as tarefas e traballos realizados, as aportacións en materia de aprendizaxe que supuxeron e avaliariará as prácticas no seu conxunto. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades da ciencia histórica e xeográfica no ámbito profesional. Realización de actividades en institucións e/ou empresas relativas á adquisición de competencias transversais e específicas, aplicando coñecementos e completando capacidades nun proceso tutorizado.	40	A4		C4 C7 C8 C10 C11 C12 C17 C18 C23 C26 C29 C31 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

A bibliografía necesaria para a preparación e execución das tarefas e traballos de cada unha das prácticas externas será preparada e entregada ao alumnado polas persoas titoras da entidade e/ou académica xunto co proxecto formativo específico da práctica.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	002G250V01991			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jprada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O Traballo de Fin de Grao consistirá na realización e defensa por parte dos e das estudantes dun traballo tutelado no que, baixo a dirección dun titor ou titora, se apliquen e desenvolvan de forma integrada os contidos formativos e as competencias asociadas ao título de Graduado en Xeografía e Historia.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
B4	Desenvolver as destrezas asociadas á elaboración, transmisión e xestión do ""saber"" e ""saber facer"" adquirido así como dos resultados do seu razoamento crítico.
B6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares.
C1	Coñecemento das claves e desenvolvemento do ámbito da xeografía humana
C2	Coñecemento das claves e desenvolvemento do ámbito da Xeografía física.
C3	Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos, (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial
C4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.
C5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
C6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica
C7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
C8	Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo.
C9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes
C10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos
C11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
C14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
C15	Coñecemento de linguas antigas
C16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
C17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
C19	Coñecemento da historia nacional propia
C20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
C21	Coñecemento da historia da integración europea
C22	Coñecemento da historia universal
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
C24	Conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte

C25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
C26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais
C27	Coñecementos particulares e optativos da Historia da Arte
C28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte
C29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.
C30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte
C31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes
C32	Coñecemento práctico dos procesos básicos da metodoloxía científica en Historia da Arte
C33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmobles
C34	Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Aplicación dos coñecementos
D3	Capacidade de organización e planificación
D4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Capacidade de razoamento crítico.
D8	Compromiso ético e responsabilidade social
D9	Traballo en equipo en diversos contextos
D10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
D11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
D12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
D13	Iniciativa e espírito emprendedor
D14	Motivación pola calidade
D15	Sensibilidade cara temas ambientais.
D16	Coñecemento doutras culturas.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Aplicar e desenvolver de forma integrada aquelas competencias asociadas ao título de Graduado en Xeografía e Historia que sexan conformes coa natureza e as características do Traballo de Fin de Grao elixido.	A2	B3	C1	D1
	A3	B4	C2	D2
	A4	B6	C3	D3
	A5		C4	D4
			C5	D5
			C6	D6
			C7	D7
			C8	D8
			C9	D9
			C10	D10
			C11	D11
			C12	D12
			C13	D13
			C14	D14
			C15	D15
			C16	D16
			C17	
		C18		
		C19		
		C20		
		C21		
		C22		
		C23		
		C24		
		C25		
		C26		
		C27		
		C28		
		C29		
		C30		
		C31		
		C32		
		C33		
		C34		

Contidos

Tema

O TFG poderá consistir nun traballo de carácter experimental, teórico, de investigación ou manexo de fontes históricas, producións artísticas, elementos cartográficos, etc., de revisión bibliográfica ou profundización temática, nun informe de traballo de campo ou nunha memoria de actividades (xestión cultural e patrimonial, museos, aplicacións tecnolóxicas, etc.) en campos relacionados coa Titulación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Metodoloxías integradas	15	0	15
Traballos tutelados	0	270	270
Presentacións/exposicións	1	14	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Metodoloxías integradas	Establecemento das bases metodolóxicas axeitadas de acordo coa natureza do TFG elixido polo/a alumno/a.
Traballos tutelados	Elaboración do Traballo de Fin de Grao de acordo coas directrices expostas
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumno ou alumna do traballo realizado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Orientación titorial, establecemento de bases metodolóxicas e de traballo e resolución de dúbidas e problemas relacionados co TFG elixido polo/a alumno/a.
Metodoloxías integradas	Orientación titorial, establecemento de bases metodolóxicas e de traballo e resolución de dúbidas e problemas relacionados co TFG elixido polo/a alumno/a.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballos tutelados	<p>Na avaliación do traballo de Fin de Grao o alumnado deberá demostrar ter adquirido as competencias asociadas ao título de Graduado en Xeografía e Historia que sexan conformes coa natureza e as características do mesmo. O tribunal cualificará de 0 a 10 cada un dos seguintes apartados do TFG: aspectos formais e adecuación aos requisitos mínimos fixados; obxectivos e competencias; metodoloxía apropiada; relevancia e resultados; exposición e defensa. A nota final será a media da nota obtida nestes cinco apartados.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son:Asimilar adecuadamente as competencias propias do grao. Aplicar correctamente a metodoloxía e as técnicas propias do grao. Demostrar a destreza na búsqueda, manexo e análise crítico das fontes e recursos bibliográficos. Demostrar a capacidade para a formulación, elaboración, presentación e defensa dun traballo relacionado cos contidos do grao</p>	80	A2 B3 C1 D1 A3 B6 C2 D2 A4 C3 D3 A5 C4 D5 C5 D6 C6 D7 C7 D8 C8 D9 C9 D10 C10 D11 C11 D12 C12 D13 C13 D14 C14 D15 C15 D16 C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C33 C34
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa do Traballo de Fin de Grao Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Demostrar a capacidade para a formulación, elaboración, presentación e defensa dun traballo relacionado cos contidos do grao	20	B4 D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

A matrícula do TFG dá dereito a dúas oportunidades de avaliación nun mesmo curso académico. No suposto de que o tribunal cualifique con suspenso un TFG deberá redactar un informe coas recomendacións oportunas para mellorar a calidade do traballo. Este informe será entregado ao/á estudante e á persoa ou persoas responsables da titorización.

Bibliografía. Fontes de información

A bibliografía e as fontes de inforación necesarias para a elaboración do TFG serán subministradas polo titor/a conforme á natureza específica do mesmo.

Recomendacións